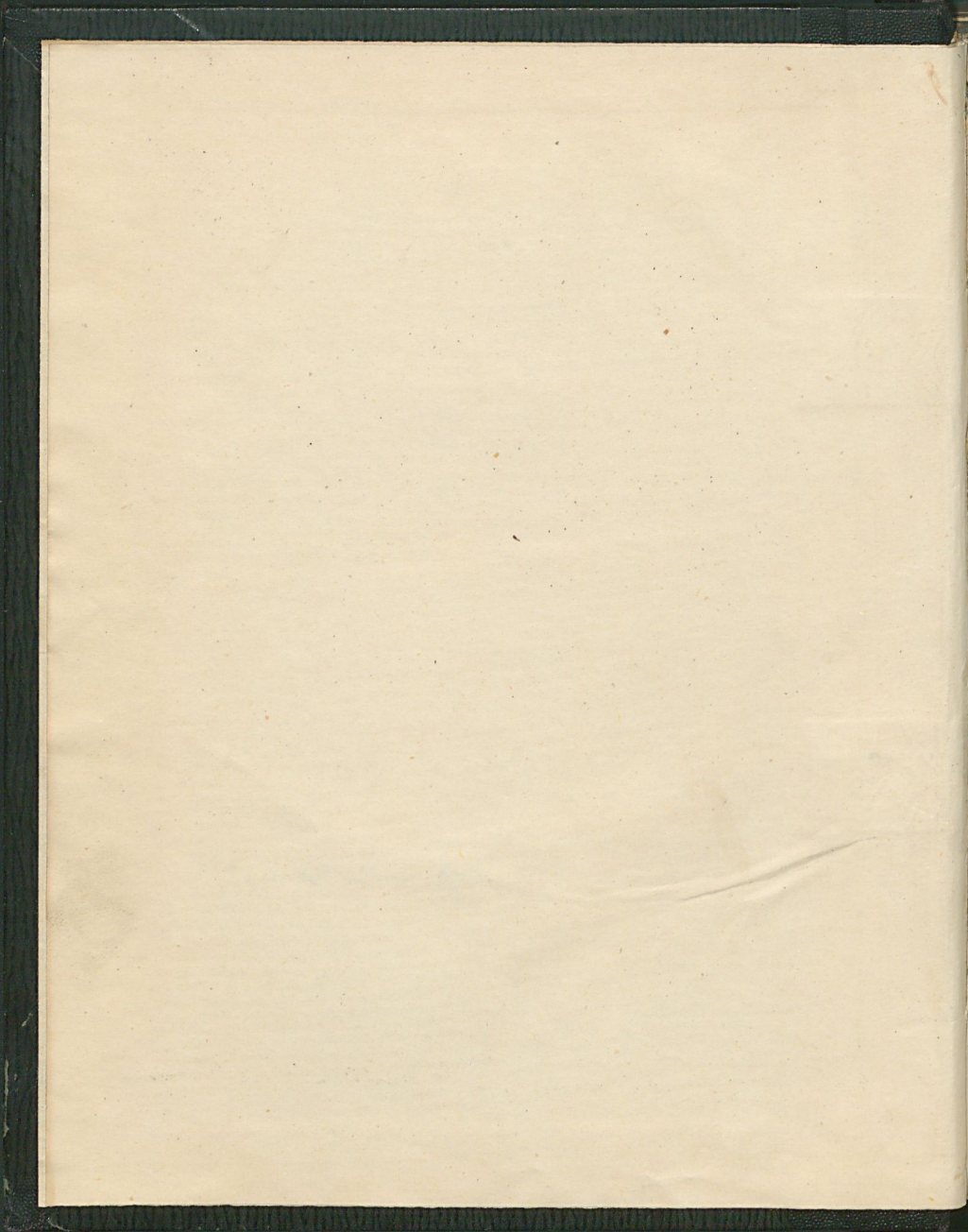

[Faint, illegible handwritten text]

1.
1.
1.
2
16
1.
2.
3.
4.
5
6

1679.

1. Scheffer, Georgius : De errore calculi. et l. univ.
C. de errore calculi.

1680.

1. Herbig, Johann Nicolaus : De commutata lite-
rarum.
2. Meyer, Johannes Conradus : De jure circa cedaver e
parriciorum ad l. 24 l. XLIX. Ny.

1681.

1. Diebus, Johann Abraham : De nucce moschata
2. Gerling, Johann Georgius : De unione provinciarum.
- 3^{ant}₌ Herbig, Joh. Nicolaus : De feudo nobili.
? Sect.
4. Herms, Dr. Wilhelmus : De fundo imperii
5. Mollenhagen, Bernardus Ludovicus : De antidotali
donatione
6. Nitzschius, Fridoricus : De publicae utilitatis
prærogativis

1682.

1. Melchior, Johann Philippus: De concurrentibus juro-
dictionibus.
2. Mollenbecius, Bernardus Ludovicus: De jure collectae
paradoxa.
3. Mollenbecius, Bernardus Ludovicus: De genio princi-
pis et veteri per hunc jurandi more occasione l. 13. b.
§ fin. ff. de jurejur.
4. Mollenbecius, Bernardus Ludovicus: De Augusta, Ro-
manorum impetratrice.
5. Mitzschius, Fridericus: De ematore bonorum abste-
tis seu beneficio l. 3. C. de postlim. Revers.

1683.

1. Hast, Johann Melchior: De cautelis contractuum
2. Lucius, Johann Melchior: De damnis ferri ac declinandi
et reparandi.

1683

3. Rosenbrach, Wtho : De conclusione causae.

4. Scharf, David Immanuel : De iure pseudorum.

5. Thielen, Nicolaus : De ultimorum voluntatum
inductionibus.

6. Thielen, Nicolaus : De personarum miserabilium
foro competenti.

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or letter.]

DISSERTATIO INAUGURALIS
^{DE}
CONCLUSIONE

CAUSÆ, 1683, 3

^{QUAM}

DUCE ET PRÆSIDE DEO,

^{EX}

DECRETO ET AUTORITATE

MAGNIFICI, NOBILISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

CTORUM ORDINIS

IN ILLUSTRIS HAC ACADEMIA

LUDOVICIANA,

^{PRO}

LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES, PRIVI-

LEGIA AC IMMUNITATES

DOCTORALES

RITE OBTINENDI,

PUBLICO AC SOLENNI MAGNIFIC. ET EXCELLEN-

TISSIMORVM DOMINORVM

PROFESSORUM

EXAMINI

IN AUGUSTO CTORUM COLLEGIO

AD D. OCTOB. ANNO M. DC. LXXXIII.

SUBJICIT

OTTO ROSENBRUCH.

BRUNSVICENSIS,

GIESSÆ HASSORUM,

Literis Academicis KARGERIANIS.

740
18

74

DISSERTATIO INAUGURALIS
DE
CONCLUSIONE

CAUSAE

DUAE ET TRIASIDE DEO.

IN IURIS PRAEDICATA

IN IURIS PRAEDICATA

EDUICIANA

LICHTA

DOCTORALIS

PROFESSOR

EDUICIANA

I. N. D. N. I. C.

§. I.

Um hætenus deliberarem, quod the-
ma conclusioni studiorum, adeoque
Inaugurali Disputationi conveniens,
proponendum & elaborandum in-
presentiarum sumerem, obtulit sese
practica hæc de causæ Conclusionem
materia. Cum enim hac in Illustri

Academia theoreticis jamtum operam dederim, amant
nunc alterna Camœnæ: cumque animum induxerim
meum, ulterius practicis etiam vacare, hæc materia meo
proposito non inutiliter inservire potest: præprimis si
addere licet Arij Pinelli de praxi & theoria judicium,
ad L. 2. C. de rescind. vendit. part. 2. c. 4. n. 2. Qui scil. post
longam legendi professionem, postque diligentissimam
foro navatam operam in ea fuit sententia, quod theoria
sine praxi digestam solidamque juris cognitionem præ-
stare nequeat: Praxisque absque theoria maxime pericu-
losa, & manca evadat. Ideoque omiffa Etymologia,
homonymia, Synonymia vocis conclusionis & causæ,
tanquam per se satis notæ, rem ipsam aggrediens tractan-
dam, deque ea pro modulo ingenii ex practicorum do-
ctrina secundum legem officii aliquid conscribens, Dei
assistentiam assiduis imploro precibus,

A 2

§. II.

115

§ 4

§. II.

Descriptio.

Primum describo causæ conclusionem, quod sit actus judicialis, quo causa vel causæ articulus aliquis concluditur, aut pro concluso habetur, ita ut disceptationi partium amplius locus non sit. Gulielm. Rodingi *Pandect. Cameral. lib. 3. tit. 36. pr. add.* Brunneman. *Process. civil. cap. 26. n. 1. Cammergerichts-Ordnung. part. 3. tit. 21. 22. & 23.* Et concludere in iudicio idem est, quod ulteriori disceptationi, sive disputationi renunciare, & causam vel causæ articulum cognitioni iudicis committere; sive ut vulgo loquuntur, submittere, & pro concluso habere. Roding. d. l.

§. III.

Divisio.

Dividitur in tacitam & expressam. Expressa est, actus judicialis, quo simpliciter verbis expressis renunciatur omnibus exceptionibus, & res iudicis cognitioni submittitur, e. g. *ich sehe diese Sache zur Erkändnis; oder ich wil hiermit zur heylsamem Urteil beschloffen haben.* Hac subdividitur in Puram & conditionalem. Pura est, quæ simpliciter & absolute causam concludit. Conditionalis, quæ fit sub certa conditione, protestatione & reservatione. v. c. sub hac conditione; si pars adversa nihil novi, vel nihil facti amplius attigerit: vel si nihil de novo emerferit. German. *ich wil hiermit diese Sache richterslicher Erkändnis submittiret haben; imfal nichts weiter vom Gegentheil vorgenommen / oder sonst nihil facti de novo sich angeben würde.* D. Strauch. *ad Ius Instin. Diss. 26. aph. 1.* Emeric. à Rosbach. *Proc. Iudic. tit. 70. n. 6. add. Gail. lib. 1. Obs. 107. n. 9.* Solet quoque cum clausula reservatoria quidem fieri conclusio. salva nimirum scripturarum productione; sed in iudicio Camerali conclusio cum ejusmodi

modi reservatoria nec admittitur, nec attenditur. Gall. lib. 1. Obs. d. 107. num. 15. & fin. Quia usque ad conclusionem, postea vero non æque recipiuntur instrumenta, Deinde quia hac cum clausula concludens aperte significat, sibi adhuc esse instrumenta quædam alia: cum tamen post conclusionem, illa tantum, quæ litigator extare plane ignoravit, produci possunt. Denique qui hoc modo concludit, non tam concludere, quam illudere Judicem & adversarium videtur. Gilhaus. Arbor. Judic. cap. 4. ram. 6. num. 6. Secus est, si cum clausula oblationis, Si quid facti: utpote qua eruditi Advocati & Procuratores uti consueverunt, & quæ parti concludenti prodest, conclusio facta fuerit. Quia, cum favore hujus clausulæ Judicis officium imploratum censeatur, in Camera conclusiones sæpius rescinduntur, & facti, quod in actis quidem allegatum, sed sufficienter probatum non est, probatio ulterior injungitur. ex Gail. d. Obs. n. 8. 9. Roding. Pand. Cam. lib. 3. tit. 36. n. 2. in fin. pag. 868. Hæc conditionata vocatur etiam Eventualis, Eventual *Schluss*. ii. Tacita Conclusio fit, cum partes actum faciunt, quo demonstratur, non esse amplius locum productioni probationum: Quod fit; quando partes vel nulla interposita protestatione de jure ulterius deducendo, simpliciter referunt causam ad sententiam. Petr. Termin. in proc. jur. cap. 49. Menoch. d. l. qu. 35. n. 4. vel priora repetunt, & ex circumstantiis apparet, nil nisi sententiam judicis restare. Umm. Disp. 19. num. 3. & 9. Strauch. ad Jus Justin. Diss. 26. aph. 1. vel petunt causam consilio sapientis committi: Quia coram consultore nihil amplius in facto deduci potest. Menoch. de arbitr. Jud. lib. 1. Qu. 35. n. 5. Sic etiam conclusio in termino præfixo omissa pro facta intelligenda est.

est. Mevius. *part. 2. Dec. 265. n. 7.* Roding. *Pand. Camer. lib. 3. tit. 36. pag. 870.* cum ergo in plerisque bene constitutis judiciis modus allegationum partibus est statutus, ne triplica, aut quadruplica ulterius recipiatur, hæc illatâ videtur tacite esse conclusum, ex mente Hilliger. *lib. 24. cap. 25. lit. G. prob. Brunneman. Proc. Civil. cap. 26. num. 7.*
 (2) Dividitur conclusio in Generalem & Particularem. Generalis, fit super tota causa. Particularis, circa actum aliquem iudicii per interlocutoriam sententiam definiendum, Brunneman. *Process. civil. cap. 26. n. 8.* Roding. *Pand. Cameral. lib. 3. tit. 36.* & hæc alias vocatur submissio. Roding. *d. l. Harprecht. proc. Iudic. Decad. 15. concl. 10.*

Funda-
mentum
& Pro-
gressus.

§. IV.

Quamvis communiter dicitur, de jure communi conclusionem non ita esse de substantia processus, ut ex omissione ejus nullitas colligi possit: sec. Gail. *lib. 1. Obs. 107. num. 1.* Mynsing. *cent. 3. Obs. 17.* Camil. Borell. *T. 2. decis. tit. 26. num. 16.* Marant. *de ordin. jud. part. 6. de conclus. in caus. num. 8.* Mevium. *part. 7. Dec. 31. num. 7. it. part. 1. Dec. 78. gloss. 8.* hoc tamen videtur tantummodo esse intelligendum de conclusione expressa: adeoque secundum jus civile & Can: simpliciter causa conclusionem necessariam esse. *arg. Nov. 1167. 2. & Authent. Iubemus. C. de Iudic. Clement. sape. §. sententiam vero. ibi: conclusio non facta. de Verborum significat. c. auditis. 8. ibi: fuisset super iisdem processibus hinc inde conclusum. extr. de procurat. c. pastoralis. 5. §. consultationi. ibi. antequam renunciatum sit, aut conclusum. & in fin. ibi: postquam etiam conclusum fuerit. extr. de caus. poss. & propriet. & plures Dd. alleg. apud Harprecht. Process. judic. Dec. 15. concl. 10. lit. A.*
 si ve

sive fiat à parte tacite vel expresse; sive à lege sive à iudice. Brunne-
 man. *ad L. Indices. 9. C. de iudic.* nam si pars quæ-
 dam reservaret sibi productionem documenti, quæ ad-
 huc nondum satis dilationum habuerit ad producen-
 dum; & iudex nihilominus vellet sententiam ferre, esset
 præcipitancia & nullitas. Brunne-*man. Process. civil. cap.*
26. num. 1. Mev. part. 1. Dec. 78. gloss. 8. item, part. 2. Dec.
265. num. 1. add. infra §. 5. in verb. De iure civili.
 Quæ præcipitancia noverca iustitiæ est: *Mev. part. 1. Dec.*
78. n. 6. Partes vero plene audire, & cum plenaria causæ
 cognitione ad sententiam pervenire, iudicem decet.
Mev. part. 2. Dec. 268. gl. 8. Sed postquam hodie ex con-
 suetudine, *Mev. part. 2. Dec. 265. n. 1. 2.* & variorum iudi-
 ciorum lege sic receptum est, ut in causa concludi, seu lis
 iudicio per partes expresse concludendo submitti debeat,
 antequam Iudex super ista pronunciat; nulla est sen-
 tentia, quæ conclusionis egreditur terminos. *Mev. part.*
2. Dec. 265. n. 1. 2. Richter. ad Authent. Iubemus: n. 19. C.
de iudic. adeoque in Camera acta nondum submissa non
 debent referri, nec ab Advocatis, Procuratoribus, aut
 sollicitantibus absque pœna possunt sollicitari, *sec. Rec.*
Imper. de Anno. 1654. §. Als auch die Erfahrung. 153.
Roding. Pand. Cam. lib. 4. tit. 14. pag. 1078. & non solum
 in illo Augustissimo tribunali, sed etiam aliis bene con-
 stitutis iudiciis nulla publicatur sententia, ne interlocu-
 toria quidem, nisi in causa legitime conclusum sit. *Gail.*
d. Obs. n. 2. Mynsing. cent. 3. obs. 17. n. 6. Mevius. part. 1.
Dec. 78. n. 8. Roding. Pandect. Cam. lib. 3. tit. 36. pag. 865.
Schvanman. lib. 1. Proc. Cameral. cap. 53. n. 1. add. Cam-
merger. Ordn. part. 3. tit. 22. 26. adeo ut si partes litem in
 longius extrahere studeant, & conclusionem ac finem
 suis

suis allegationibus & processibus facere tergiversentur, Judex concessa sufficiente dilatione, ad concludendum litigantes ex officio vel cogere, vel causam, in contumaciam non concludentis, pro conclusa acceptare, & in ea pronunciare possit, *arg. Nov. 115. c. 2. Authent. Inbemus. C. de Judic. Mynsing. d. Obs. 17. in fin. Harprecht. d. Dec. 15. concl. 10. num. 1. add Fürstl. Braunsch. Wolfenb. Hoffgerichts Ordn. tit. 63. Vom Recht Sach und Beschluß.*

§. V.

Qui concludant.

Conclusio fit a partibus litigantibus, tam actoribus, quam reis: aliquando etiam a Judice. Et quidem partes quod attinet, illæ sunt aut principales ipsæ, aut earum procuratores. Principales debent legitimam habere personam standi in judicio, & rerum suarum liberam administrationem: vid. Struv. *Synt. jur. civ. Exerc. IX. th. 5. 6. 7. 8. Meieri Colleg. Argentorat. th. 87. 88. 89. &c. Procuratores vero speciale mandatum: Ord. Camer. part. 3. tit. 23. §. Es sol auch kein Procurator. item tit. 26. §. So sol also auch. 1c. Quia conclusio est species renunciationis, quæ per alium sine speciali mandato fieri nequit: Præstat etiam in mandato ad rotam causam in specie fieri mentionem conclusionis. Brunneman. *Proc. civ. cap. 26. num. 4. Deinde judex causam, vel causæ certum articulum ex officio pro concluso acceptare & declarare potest. Mey. part. 2. Dec. 265. num. 4. 5. 6. item part. 5. Dec. 239. Mynsing. 3. obs. 17. Guid. Pap. qu. 87. Ord. Cam. p. 3. t. 23. §. Wo aber einen Procuratorn. Fürstl. Wolfenb. Hoffger. Ordn. tit. 63. verb. Wann aber. 1c. initio sententiam ita formando: Und wird die Sache hiemit ex officio für beschloffen angenommen / und fernr erkand. 1c. Hoc vero non fit promiscue, neque ex mero arbitrio, sed (1) si vel manifesta sit**

con-

contumacia concludere debentis, & sine ratione nolentis, *Gail. 1. Obs. 107. n. 2. Umm. de proc. jud. Disp. 19. th. 3. Mev. d. Dec. 265. n. 3. 5. 6. item d. Dec. 239. num. 2. Hoffmanns Gerichts Ordn. d. l. De jure civili, quando pars una allegationibus suis renunciaverit, altera vero se habere aliquid proponendum dixerit; tunc iudex hanc compellere debet partem, intra triginta dies, quicquid velit, proponere. Quod si non fecerit, tunc secundus mensis; sin vero & adhuc distulerit, tertius etiam ipsi pro dilatione indulgetur: Et si in isto non concluderit, causa pro conclusa habetur, & sententia profertur. *Nov. 115. c. 2. Authent. iubemus. C. de judiciis. Donell. lib. 24. c. 6, Umm. Disp. 19. num. 8. add. §. 4. supra. verb. nam si pars quadam reservaret. &c.* Quod tempus hodie ita non attenditur; sed iudex, quando submissione & conclusione opus, potest pro cuiusque loci consuetudine, stylo & lege, hoc casu procedere. *Mev. part. 2. Dec. 265. num. 6. (2)* vel omnis ad probandum & deducendum ex ordinatione iudicialia concessus terminus elapsus sit. *Mench. de Arb. Iud. lib. 1. qu. 35. num. 6. 7. Greven. obs. 107. num. 17. lib. 1. Mynsing 3. Obs. 17. Relat. 3. apud Klock. num. 426. Mev. part. 5. Dec. 239. item part. 2. Dec. 265. gl. 9.* comminatione tamen interdum præmissa. *Roding. Pand. Cam. lib. 3. tit. 36. p. 865. sc. mit dem Anhang / wo er solchem also nicht nachkommen wird / daß alsdann die Sache von Amtes wegen für beschloffen angenommen seyn soll. (3)* vel nihil probandum restet. *Mev. part. 5. Dec. 239. num. 4. (4)* vel probationibus renunciarum sit. &c. *Muscattell. in prax. civil. part. 7. gl. de jurejurando. num. 5. Mev. d. l. num. 5.* ubi nihil tale est, iudex minime ad concludendum ex officio properare debet; multo minus, ubi pars causam allegat, cur ultra au-*

diri opus sit. *Mev. d. l. num. 6. Fürstl. Braunsch. Wolff-
fensbl. Hoffgerichts-Ordn. tit. 6. vom Rechte, Sake und
Beschluß. verb. wann aber einiger Theil außerhalb gegrün-
deter Ursachen. re. quæ potest esse, si actorum & instru-
mentorum editionem ab adversario desideret. Mev. d. l. &
quando appellans ad acta priora submiserit, & nihilomi-
nus libellum appellatorium exhibuerit: tunc enim altera
pars ultra audiri debet, nec tenetur pure submittere, nisi re-
moto, aut non attento eo, quod ultra ista adductum apud
acta reperitur. *Mev. part. 8. Dec. 201. add. §. 10. in verb. plane
cum appellans. Ultima enim allegatio in lite, das letzte
Wort / reorum est, & à sententia illam præveniente iuste
appellatur. Mev. part. 1. Dec. 94.**

§. VI.

In quibus
causis.

In omnibus regulariter causis concludendum est:
etiam iis quæ pendent in foro Ecclesiastico. *Menoch. de
Arb. Ind. Quæst. 35. num. 8. lib. 1. & apud arbitrum, (s. com-
promissarium, germ. willkührlichen Schieds-Richter / vers
anlasseten Richter / Niederfah und Obman) Menoch. d. l.
num. 9. Gilhaus. arb. judic. cap. 1. part. 3. §. 9. num. 11. hu-
jus enim officium est, causam cognoscere instar judicis:
vid. l. 14. pr. §. 1. princ. C. de judic. l. 15. de recepte, sequi le-
ges, statuta, consuetudines loci, ac jus commune feri-
ptum: ut & observare solennitates processum judicia-
rium respicientes: *Gilhaus. & Struv. dd. ll. Meieri Colleg.
jur. Argentorat. à th. 49. ad th. 60. de receptis, nisi certus
ipsi a partibus compromittentibus præscriptus sit proce-
dendi modus. Carpov. process. jur. tit. 2. art. 3. §. 3. 4.**

§. VII.

In quibus
non.

Non vero concluditur in causis (1) summariis.
*Clem. sape. in fin. de V. S. Rosbach. proc. jud. tit. 70. num.
8. Me-*

§. Menoch. *d. l. qu. 35. num. 10.* Camil. Borell. *T. 2. decis. tit. 26. num. 12.* Umm. *Disp. 19. num. 10.* utpote in quibus, omissis solennitatibus, & essentialibus tantum iis, quæ ipsum quasi naturæ jus in judiciis requirit, observatis, proceditur. Struv. *syn. jur. civil. Exerc. IX. th. 66.* Carpzov. *proc. jur. tit. 1. art. 1. num. 30.* Quæ autem illæ sint, enumerantur in Ordin: *Cameral. part. 3. tit. 2. vid. Gilhaus, arb. judic. cap. 2. num. 4. Carpz. proc. d. l. §. 4.* Et hoc ita se habet, nisi judici aliter videre tur. *Clem. d. l. vel ordinationes aliud disponerent, uti Cameralis etiam in his conclusionem requirit. d. Ord. part. 3. tit. 22. (2) quæ coram arbitratore ventilantur. arg. l. Pomponius ait. 13. §. recepisse. 2. ff. de receptis.* quod ille non tanquam iudex interveniat, nec assumatur ad decisionem judicialem causæ controversæ, sed tanquam mediator ad conventiones, similesque actus determinandos: *vid. l. ult. C. de contrah. emt. l. 25. princ. locati. l. 75. l. 76. pro socio. l. 43. de V. O. l. 1. §. 1. de legat. 2. l. 6. princ. de condit. Et demonstr.* indeque amicabile compositor, germ. *Spruch 2 und Schiedsman / ein gleich und gütlicher Unterhändler* vocatur: cujus arbitramentam ad instar contractuum redigitur: eo quod controversiam inter partes ex æquo & bono, nulla juris servata solennitate componit; sententiamque fert secundum æquitatem sibi visam: & prout verisimile est, litigantes acquieturos: illique permittitur, pro bono pacis dare uni quid de jure alterius. *Meieri Colleg. Argent. th. 78. de recept.* Gilhaus. *arb. judic. cap. 1. part. 3. §. 9. num. 12.* Carpzov. *d. proc. tit. 2. art. 3. §. 4.* (3) quando iudex certis in casibus ex suo officio procedit. *Menoch. d. l. num. 30. add. lib. 2. cent. 1. cas. 51. num. 40.*

§. VIII.

Concludendum vero est, quando causa satis est di-

B 2

Quando
conclu-
dendum,
scussa.

scusa. Mey. part. 4. Dec. 120. gl. 1. Memor. v'stat. anno. 1678. quod fit interdum ante vel post replicas, duplicas, triplicas, quadruplicas: & prout stylus curiæ disponit. vid. d. Fürstl. Wolfftbl. Hoffgerichts Ordn. tit. 63. vom Recht: Sake und Beschluß. in verb. §. 1. wann nun die Partheyen ihre Notdurfft fürgebrachte / ihre Beweisung / und anders gethan haben / wessen sie in der Sachen zu gemessen verhoffen / so sollen sie zu recht beschliessen. 2c. adeoque super submissione plane inepta v. c. si fiat ante r' sponsonem, non est opus ut pronuncietur, sed ea non attempta, quod justum est, statim injungitur. Mey. part. 4. Dec. 120. Sed in disputationibus attestationum potest is, qui excipere debet, in causa protinus concludere; ut & actor, forte quod existimet, probationem suam tam esse claram & perspicuam, ut ulteriori deductione opus non habeat. Vultei Jurisprud. Rom. c. 30. n. 8. Recess. Imper. de Anno 1654. §. 54. Nach Verscheynung. §. 55. wie auch in diesem Fall. 2c. atque tum, ut ea superledeat deductione, est omnino consultius. idem de Iudic. 577. num. 1. attestatorum enim disputationes procul dubio jura partium concernunt, quibus renunciari potest. arg. l. pen. C. de p'ctis, idque eo facilius concedendum, quo citius hac ratione in tota causa concluditur, in quo non minimum utriusque partis, & Reipubl. interesse versatur. Carpzov. de proc. tit. 15. art. 1. §. 9. item Jurisprud. Forens. part. 2. Const. 18. Def. 11. Alias cum & in foro Saxonico, Carpzov. process. tit. 15. art. 1. §. 7. Jurisprud. Forens. part. 12. Const. 18. Def. 9. & secundum Constitutionem Imperii de Anno 1654. §. 54. Nach Verscheynung. §. 55. wie auch in diesem Fall. §. 56. Und demnach mehrentheils. §. 57. Ebenmäßig auff. in disputationibus reus contra quem suscepta est

pta est probatio, prius incipiat disputare, & allegationes & dictis testium, vel instrumentis, & aliis probationibus petitas reprobare: his vero actor dum ulterius respondeat, & denique etiam ultimam conclusionem faciat, (*den letzten Satz / Schluß-Satz*) potest hanc cautelam observare, ut in replicatione ad exceptiones rei, sua jura & allegationes, quibus utitur, & obtinere sibi persuadet, non profus manifestet, sed leviter tantum exceptiones rei attingat, simuletque quasi illas infringere & refutare non posset: postea vero, ubi reus cum suis duplicis in causa concludat, actor in sua triplicatione & ultima positione seu conclusionem, omnia sua jura, rationes & allegationes effundat, proponat, & rei exceptiones evertat, de puncto ad punctum examinet, refutet & impugnet. *Specul. lib. 2. part. 2. tit. Disputat. & Allegat. Advocat. §. 4. num. 24. Berlich. part. 2. Pract. Concl. 48. n. 29.* addens hanc rationem, quod quæ ultimo audiuntur, melius memorie mandentur, & verba ultimo prolata præstantiora sint, cum per contradictionem facile res dubia efficiatur. *arg. l. 3. C. quib. ad libere. procl. non lic.* Econtratio pro reo cautela est, quod is statim suis in exceptionibus simulet in causa concludere, ulterioribusque disputationibus renunciare, his fere verbis utendo: *Und wil Beklagter / in Verbleibung Neuerung hiemit im Nahmen G. Dices zum gedenlichen Urtheil beschloffen haben / das Hoch-Adeliche Richtersliche Urtheil / sibi jus & justitiam administrari, anruffend / doch mit Vorbehalt. et.* Hoc casu, si actor in sua Replicatione simpliciter absque ulla reservatione ulterioris disputationis, deductionis, & allegationis in causa concludit, his verbis: *Und weil Beklagter in seiner exception-Schrisse zum Urtheil beschloffen; Als wil Kläger hiemit gleichfalls*

B 3 im

im Namen Gottes zum guten gewünschten Urtheil beschließen: *re. re. potest reus propter annexam illam reparatoriam ad ultiores disputationes pervenire: Actor vero, qui simpliciter in causa concludit, & quasi suis disputationibus & allegationibus ulterioribus renunciat, ad ultimam suam positionem non admittitur. arg. Authent. iubemus. C. de Iudiciis. Nov. 115, c. 2. Berlich. d. Conclus. 48. num. 30.*

In Camera
Imperiali.

§. IX.

Secundum stylum Camerae nemini alterum conclusionem subita obruere, seu concludendo precipitare licet: *Ord. Cam. part. 3. tit. 23. §.* So aber aufferhalb dessen. *re.* nisi quando ab altera litigantium parte nihil novi in medium allatum fuerit: tum enim alteri viva voce concludere, & adversario, nisi novas causas iurejurando probet, eandem concludendi necessitatem afferre licet. *Ord. Cam. d. l. §.* Und sollen. *verb.* oder auch mit Einföhrung *re. §.* So aber etwas. Specialiter in puncto peremptoriarum ultra triplicas, *d. Ord. p. 3. t. 29.* dilatoriarum vero & similium exceptionum, si sint relevantes, ultra duplicas non procedendum; sed concludendum est in eadem aut proxima audientia. *Ord. Cam. part. 3. tit. 26. §.* So aber der Kläger. *re. item. §.* wo aber die Replicatorii articuli. *Ec. & seq. §.* Und sonderlich wollen wir. *re.* In puncto Exceptionum contra articulos ad replicas utrinque: *d. Ord. Cam. part. 3. tit. 15. §.* Und so also wieder. In puncto responsionum omittis replicis concludendum & submittendum est. *d. Ord. part. 3. tit. 15. §.* So auch jetzt angeregter. *re.* In puncto Attestationum duo utrinque scripta & non plura producenda. & postquam ea prolata sunt, in hoc puncto concludendum, *sec. Recept. de Anno 1600. §.* Nachdem in dem Reichs

¶ 11 ¶

Reichs Abscheyd. Plane hodie secundum Recessum nov.
de Anno 1654. §. 56. Und demnach item. §. 57. Ebenmäßig
auff solche/ *re.* unum scriptum à qualibet admittitur parte;
& arbitrio iudicis committitur, cui velit pro ratione cir-
cumstantiarum ultimam concedere allegationem. add.
Roding. *Pand. Cam. lib. 3. tit. 36. pag. 870.* In puncto Execu-
tionis, quamvis d. Ord. *Cam. tit. 48. §.* Und wann dem
verlustigen Theil. *in verb.* Uhrsachen die für erheblich ange-
sehen würden. *re.* non simpliciter contra exceptionem op-
positam, replicationem permittere videatur, nihilominus
tamen *per Mem. Vistationis, anno 72. §.* dem alten Sprichz
Wort nach. *re.* sancitum est, ut iudex exceptiones obje-
ctas in primo termino accurate attendere & trutinare de-
beat; ne temere admittat, & terminum ad replicandum
concedat, refer. Roding. *d. lib. 3. tit. 63. circa fin. pag. 1020.*
In causis Mandatorum sine clausula, idem observandum
est, salvo tamen ubique iudicis arbitrio. *Rec. Imper. de*
Anno 1654. §. 77. Auff den Gegenfall aber. *re. item. §. 78.*
nechst diesem. *re.* Sed in causis Mandatorum cum clausula,
ab Actore cum replicis, & reo cum duplicis, salvo itidem
iudicis arbitrio, concludendum est, d. *Rec. §. 87.* In den
Mandatis cum clausula. In puncto expensarum, tanquam
parte quadam & appendice puncti executionis, celeriter
proceedendum est, nec submissiones admodum frequen-
tes fiunt. Roding. *d. lib. 2. tit. 6. §. 8. pag. 485.*

§. X.

In causis appellationum vi Recess. noviss. cum re-
plicis ab actore & duplicis a reo concluditur. Roding.
Pand. Cam. lib. 3. tit. 36. pag. 864. add. Ord. Cam. part. 3.
tit. 33. potest etiam post responsiones appellati, ad acta
priora pure submittere appellans, hunc in modum: *ich ero*
hose

In Appel-
lationis
instantia,

Hole meine Appellation: Klage / auch acta voriger Instanz
 loco gravaminum , bitte zu erkennen / wie in der appella-
 tion: Klage gebeten / und sehe die Sache zu endlicher Er-
 kländnß. Ord. Cam. d. p. 3. tit. 32 §. und sollen solche. 2c.
 Et siquidem responsiones sint congruæ , & causa satis
 ventilata , nec dubia amplius , pronuntiationi definitivæ
 locus est : Sin vero judici de veritate & statu causæ non
 satis constet , ea submissio non impedit , ulteriora judici-
 arii processus adhibere , & exigere , trad. D. Mev. *part. 3.*
Dec. 400. add. Rec. Imper. d. anno. 1654. §. diesem nechß
 nun beyra. 2c. 34. Plane cum appellans abbreviandæ litis
 causa hoc compendio uti velit , ut non exhibito libello
 appellatorio ad acta priora statim causam judici superiori
 submittat , non tantum ipse audiendus , sed pars etiam
 adversa ita submittere obstrictus est , aut causa per judi-
 cem pro conclusa acceptatur : vid. d. Recel. Imp. §. 65.
 wolte er aber. 2c. item §. 71. Auch in Fällen. Mev. *part. 3.*
Dec. 201. alias enim hoc compendium non obtineretur,
 nec appellanti proficeret , si alteri parti integrum esset,
 novis allegationibus litem differre. Gail. 1. *Obs. 128.*
num. 4. Quod vero limitatur in eo appellato , qui adhæsit
 appellationi ab adversario interpositæ , etiam coram ju-
 dice appellationis introductæ , si forte , ut contingere po-
 rest , in quibusdam articulis se gravatum ostendere , & ita
 appellationem prosequi velit. d. Rec. Imp. §. 71. Auch in
 Fällen / da der appellant. &c. Mev. *d. l. num. 2.* Hahn. *Ob-*
serv. ad Vvesenbec. num. VII. de appellation. Sicuti enim
 appellatio communis est utrique parti , Hahn. *d. l. Struv.*
Dissert. de appellat. th. 55. ita etiam non stat penes appel-
 lantem , ut sua submissione tollat ea , quæ ad deductio-
 nem adhærentis faciunt ; maxime si in priori instantia
 non

non satis sint deducta, ut super iis causa per iudicem pro conclusa esset habenda. *Mev. part. 8. Dec. 201. gl. 2.* Tenetur vero hic appellatus, adhærens alterius litigantis appellationi, (sicuti etiam appellans ipse,) si nova vult producere, ad iuramentum sese offerre, & ita præstare: daß er seines angegebenen neuen An- und Vorbringens in erster Instanz nicht Wissenschaft habe / oder solches dermahlen nicht einbringen können / oder einzubringen / nicht für dienlich oder nöthig erachtet / nunmehr aber davor halte / daß solches alles zu Erhaltung seines Rechts dienlich und nothwendig sey. d. *Recess. de anno 1654. S. 73.* wie ebenmäßsig. 2c.

§. XI.

Conclusio causæ fit vel facta partium interveniente, vel ipso iure. Factum partium ad conclusionem interveniens est scriptura, aut viva vox: prout stylus cuiusque iudicii requirit. In quibusdam, & in scriptis & oratenus partes concludere tenentur. *Brunneman. Proc. civil. cap. 26. num. 1.* Quod si etiam partes submiserint pro sententia iudicis super quadam exceptione dilatoria, aut alio articulo certo; & ulteriora processus sibi reservata velint; tum fieri hoc quidem potest sola expressione illius certi puncti; & quod extra illum est, tanquam separata causa habetur, nec in ea potestas iudicis sine submissione est; præterquam cum secundum statum litis submittere oporteat, *Mev. part. 2. Dec. 265. num. 4. s. 6.* nihilominus tamen hoc melius fieri cum quadam protestatione, de ulterius non submittendo, cauti Advocati observant. *Mev. d. l. num. 44.* In Camerali iudicio ita proceditur: ut (1) ad conclusionem rei verbalem actor illico, vel dilatione impetrata proximo termino viva voce concludat.

Quomodo
conclu-
datur.

In Came-

eludat. Ord. Cam. p. 3. r. 23. §. 1. Und also so. 2. (2) reus actor concludente vel confestim vel proximo termino idem faciat: d. l. Ord. §. 2. Gleicher gestalt so der. 2. (3) per decretum iudicis iussus concludere, in continenti parere, aut pro conclusa haberi debet causa. Ord. d. l. §. 4. wo aber. 2. idem constitutum est in der Fürstl. Wolffensbl. Hoffgerichts Ordnung. tit. 63. vom Rechte Sache; §. wann auch die Parthien: item. §. Und sollen die Procuratores. &c. Conclusiones vero verbis, iisque paucis, & sine repetitione priorum perficiuntur. v. c. In Sachen N. contra N. sage ich wieder des Gegentheils Handlung gemeine Einsatze / und wiederhole meine vorige Handlung; setze die Sache zur Erkändnüss / mit unterthänigem (dienstlichem) Bittren / zu erkennen / wie in der Klage (vel si reus sit) wie in der litis contestation, und sonst allenthalben gebeten worden; das Richterliche Amt hierüber unterthänig / hochfleissig / dienstl. (pro conditione) anrufend. 2. Ord. Cam. d. p. 3. tit. 23. §. Und sollen hinfürter. 2. quandoque etiam post verba, gebeten worden / addi solet & illud: oder / wie nach Ordnung der Rechte hierinnen gebeten werden soll / kan oder mag / oder allenthalben recht ist: Gilhaus. Arb. Iud. c. 4. Ram. 6. num. 7. hodie illa verba, setze es zur Richterlichen Erkändnüss. 2. non precise observantur, sed satis est, si respectantur priora, & peratur sententia: Roding. d. l. lib. 3. tit. 36. pag. 867. In Appellationum causis eodem modo & iisdem verbis, quibus & in simplicis quarellæ causa concludendum est. Ord. Cam. tit. 33. §. Und sollen solche. Ipso jure fit conclusio, quando iudex ad inrorationem, vel sententiam audiendam partes citat post terminum lapsum. Menoch. d. Arb. Iud. lib. 1. qu. 35. n. 6. quod tempus in arbitrio iudicis positum est. Menoch. d. l. nam citatio

tatio ad sententiam supplet locum conclusionis, & ei æquipollet. Borell. *T. 2. decis. tit. 26. num. 40. & seqq.* Brunnem. *Process. civil. cap. 26. num. 7. Add. supra §. 3. & 5.*

§. XII.

Finem & effectum conclusionis causæ quod attinet, cum sæpissime per Disputationes lites multum protelantur, norante pluribus Ruland. *de commiss. part. 1. lib. 6. c. 3. add. Recept. Imper. de anno. 1654. §. 56.* Und demnach mehren. heil. x. dum illi, qui malas causas habent, concludere nolunt, *Nov. 115. c. 2. verb. se malas habere &c.* & ita vulgaris ferme querela de immortalitate litium: cuius quondam fata suavi lepore describit Jean du Pré *au Traict des Plaidoiries en France*, cum ait: Les Juges du Palais de cette ville de Poictier ont par cy devant été punis, & mis par les dits Commissaires du Roy à l'amende d'une grande somme des deniers, par l'occasion de cette chanfonnette:

ça ça ma Harpe, ça ça ma lyre,
chanfons des juges de Poictier, &c.

vid. Excell. D. Malcomelius. *de Disputationibus. §. 8.* ideoque causæ conclusio tendit non solum ad querelas de præcipitancia, aut non satis aliquo audito præpediendas: *arg. d. Nov. 115. c. 2. Mev. part. 2. Dec. 265. num. 1.* sed etiam finem litibus aliquando imponendam: Menoch. *d. l. de Arb. iud. lib. 1. qu. 35. num. 7.* Brunneinan. *ad Authent. Iubemus. C. de Iudiciis. vid. Nov. 115. cap. 2. in verb. ne litigatoribus male certantibus liceat causarum exitum ultra protrahere.* Hinc quoad effectum excludendi probationes ferme eandem vim habet, quam habet sententia. Menoch. *d. l. num. 1. 2. 3. add. lib. 2. Cent. 1. Cas. 51. num. 32 &c.* adeoque partibus os clauditur, seu ulterior probatio & allega-

PA5

21 20 26

allegatio excluditur. c. pastoralis. 5. X. de causis. possess. Et
propriet. c. cum dilectus. 9. X. de fid. instrum. Nov. 90. c. 4.
Gail. lib. 1. Obs. 107. num. 4. Mey. part. 3. Dec. 185. n. 1. 2. 3. d.
Fürstl. Wolfftbl. Hoffgerichts-Ordnung. tit. 63. vom
Recht, Satz und Beschluß. in verb. nicht zulassen etwas
weiter in Recht fürzubringen / noch einigen Beweis mehr
zu thun. 2c. Denunciatoriales quoque denegantur: sicuti
præjudicii confirm. Roding. in Pand. Cameral. lib. 3. tit. 4.
S. 36. p. 567. nec non parte ipsa, vel procuratore ejus de-
cedente, omiſſa etiam citatione ad reassumendum, cau-
sa deciditur, & sententia in procuratorem, seu partem
superstitem concipitur, citatis in executione vel heredi-
bus, vel partibus, Rec. Deputat. de anno 1600. S. 76. Nach-
dem auch. 2c. & Recess. Imper. de anno 1654. S. 99. damis
auch. 2c. Roding. d. l. lib. 3. tit. 4. S. 35. pag. 560. Contrariam
observantiam in foro Saxon. quoad obitum litigantium, vid.
apud Carpzov. proc. jur. tit. 6. art. 4. S. 3. 4. 5. 6. 7. item.
tit. 16. art. 3. S. 4. Quod multo magis hodie obtinet:
Cum enim post d. Recess. Imp. de anno 1654. S. 99. damis
auch. 2c. mandata procuratoria non tantum in personam
clientis, illiusque heredes, sed etiam procuratorem
ipsum, nec non in casum illius mortis, in substitutum
conciipienda, & exhibenda sint, ut sic instantia de jure
hoc novo, moriente vel parte ipsa, vel illius procuratore,
in heredibus, quorum nomina procurator exhibere te-
netur, & substituto procuratoris demortui, sine sufflami-
ne reassumendæ litis possit continuari: ideo citationes
ad reassumendum, omnibus in causis post d. Recess. in-
troducitis, aliisque causis in genere, in quibus tale exhibi-
tum est procuratorium, cessant. Roding. d. l.

S. XIII.

Cum Iudex propter publicam privatamque quietem hortari partes ad concordiam possit & debeat, *c. ult. de transact.* iisque utilissimum sit, transactionibus litium vexationes redimere: nam secundum Augustin. Barbos. in pastoral. allegat. 79. num. 14. in controversiis causarum capitales inimicitiae oriuntur, fit amissio expensarum, labor animi exercetur, quotidie corpus fatigatur, multa & inhonesta deinde crimina consequuntur, bona & utilia opera postponuntur, & qui saepe credunt obtinere, succumbunt, & si obtinent, computatis laboribus & expensis nihil acquirunt: Ideoque non solum in principio, sed etiam in quavis parte iudicii, & post conclusionem causae, & immediate ante sententiam transactio tentari debet & iniri potest. Francisc. Frideric. ab Andler *Iurisprudenc. lib. 2. tit. 4. num. 4. item. 46. add. Rec. Imper. de anno 1654. S. 110.* Zweytens soll der Richter erster Instanz/ die Partheyen in zweiffelhafftigen Sachen/ nicht allein vor angefangenem Rechtsstand/ und litis contestation, sondern auch in quacunq[ue] parte iudicii durch alle dienliche Mittel und Weg/ auch schiedliche Erinnerungen/ in der Güte von einander zu sehen/ und hiedurch alle weiteufftze Koffspiltige Rechtsfertigung zu verhüten/ sich befehligen. 2c. Nihilominus tamen suadendus, non est offendendus, ut iure suo cedat, praesertim processu ad finem perducto, factis probationibus, & sumtibus erogatis: quod recte admonet Iudicem Iason in l. si convenerit. num. 15. ff. de re iudicat. ne postquam ex meritis causae didicerit, quae pars iustitiam foveat, transactionem suadere praesumat; id quod etiam in supra citat. *Recess. de anno 1654.* exprimitur: *in verb. in zweiffelhafftigen Sachen. item. seqq.* Jedoch che

Non tollit
Trans-
actiones.

525

ehe dann er die Güte den Partheyen vorschläget / vorhero in den Sachen sich wohl informiren / und sein Abschehen bey diesen gütlichen Vergleichen dahin jederzeit sorgfältig stellen / damit die eine öffentlich ungerechte Sach führende Parthey zu demselben nicht gelassen / noch der rechthabende Theil damit beschweret / noch auch die Justiz / wieder des andern Theils Willen / verzogen werde. *u.*

§. XIV.

Produ-
ctionem
Docu-
mentorum
in actis
allegat:

Neque porro excludit hic Effectus productionem instrumentorum post conclusionem, de quibus in actis mentio fit, sed producta, seu ad acta prolata non sunt; & hoc ideo, quia non ad novam aliquam probationem faciendam, sed ad ea, quæ in actis sunt, eo dilucidius ostendenda, & confirmanda; seu, ut iudex videat, quæ in actis allegata, seu in documentis fundata sunt, eo solidius deprehendat, producuntur. *Mevius. part. 3. Dec. 185. Matth. de Afflict. Dec. 115.* unde etiam multo magis iudex partibus recte injungit, ut ejusmodi in actis allegata documenta ante transmissionem producant. *Mev. d. l.*

§. XV.

Confilio-
rum.
Relatio-
num.

Consilia, sive Informations juris, Relationes ex actis, Recapitulationes, & quæ sunt similia, extrajudicialiter post conclusionem, & quocunque tempore ad acta exhiberi, & in iis argumenta decidendi ita deduci possunt, ut Domino Referenti in expeditione causæ illa advertere facile sit: *sec. Recess. Imper. de anno 1654. §. 96. zu demahliget. vers. wie auch ehliche. Roding. Pandect. Cameral. lib. 3. tit. 36. p. 871. Gail. lib. 1. Obs. 107. num. 13. Menoch. qu. 35. num. 21. Marant. in specul. part. 6. tit. de Allegat. & Disputat. jur. n. 2. Brunnem. ad l. Indices. & d. Authent. C. de Iudiciis, ignorante etiam parte adversa.*

Gail.

Gail. *d. l. Harprecht. de proc. judic. Dec. 15. concl. 10. num. 3.* hujusque utilitas in eo versatur, ut ansa disputandi & litem extrahendi, parti adversæ præcidatur: nam hujusmodi allegationes pro informatione judicis tantum exhibentur: nec alteri parti communicantur. per Pacium. *de probat. lib. 1. c. 65.* probat D. Malcomel. *de Disputationibus. §. 13.* Nisi vero factum, ex quo jus oritur, sufficienter prius deductum & probatum est, parum aut nihil juyant. Gail. *d. l. Harprecht. d. l. num. 4.*

§. XVI.

Idem de supplicationibus sentiendum, quæ pro ma-
turanda sententia ita frequentissime concipiuntur, ut ^{Supplicat} ^{ionum.}
tam factum quam jura in iis deducantur, valeantque in-
star modo dictæ informationis. Sed ejusmodi consilia &
informationes &c. in decisione causæ, in referendo &
votando, quantum ad jura, non ultra quam quatenus
deprehenduntur actis esse conformia; Quoad factum
vero nihil attenduntur. Rec. Imper. *de anno 1654.*
§. 16. Zu demahliger. Roding. d. l. Quod si quid in
facto novi in iis adductum, vel ex aliis causis Iudici ita
visum fuerit, per sententiam injungit, ut scripta extraju-
dicialiter exhibita, judicialiter producantur, sicuti præ-
judicio asserit Roding. d. l. Pars etiam adversa, si extra-
judicialibus hisce informationibus sibi præjudicatum iri
metuit, in conquirenda harum copia operosus esse, & eâ
obtentâ ex sua parte similem, aut refutatoriam exhibere
potest. Roding. d. l. lib. 3. tit. 36. pag. 871. Sic enim & Iudex
labore in jus inquirendi sublevatur, & simul etiam exci-
tatur, ut in partem illam discedat, quam meliori jure sub-
nixam videt: per Umm. Disp. 18. de process. th. 23. Carpz.
Jurisprud. Forens. part. 1. Const. 18. Def. 1. num. 7. Wehner.
voc. Beweifungs- oder Probation-Schrift. Grev. ad Gail.

205. num. 47. prob. D. Malcomesius de *Disputationibus*,
lib. 8. Enimvero advocatus parti suæ optime consulere,
 si protestetur, nolle se, ut [sc. ejusmodi Consilia, Informa-
 tiones, Relationes, Supplicationes &c.] exhibeantur parti:
 quam cautelam suggerit Zoëla, *ad ff. de edend. num. ult. add.*
Wel. 5. conf. 218. num. 52.

§. XVII.

Impeditur
 per
 Partes,

Conclusionis causæ effectus impeditur vel factio, vel
 dispositione juris. Factum proficitur vel à Partibus,
 vel à Judice. A Partibus quidem litigantibus (1) per Re-
 vocationem, eamque vel expressam, vel tacitam. Quan-
 do scilicet post conclusionem, consensu partium testes
 reperuntur. Farinac. *de opposit. contra testes. qu. 66. n. 298.*
 quæ reiteratio fit utriusque partis communibus sumtibus.
 Rutger Ruland. *de commiss. part. 1. lib. 6. cap. 8. num. 9.* item:
 Quando parte præsentem, & non contradicentem, produ-
 cuntur instrumenta. Menoch. *de Arbitr. jud. lib. 1. qu. 35.*
num. 14. Farinac. *lib. 3. qu. 75. num. 269.* vel ejusmodi in-
 strumentum de novo celebratum, quo partes à lite, non
 expectata sententia recedunt. Menoch. *d. l. n. 18.* (2) per
 appellationem interpositam: quando iudex causam pro
 conclusa præpostere acceptat, vel quod sufficientes dila-
 tiones partibus non dederit: Brunneman. *proc. civil. cap.*
26. num. 5. Mev. *part. 5. Dec. 239.* vel quod non eatenus ac-
 ceptat, quatenus partes concludere, obstructi erant. Brun-
 neman. *d. l.* vid. *supra §. 11. verb. Quod fieriam.* vel quod
 terminum ad concludendum datum, propter justas cau-
 sas prorogare nolit. D. ab Andler. *Iurisprud. lib. 1. tit. 12.*
part. 3. num. 13.

§. XVIII.

Judicem.

A iudice per concessam ex ætatis, vel in majoribus
 alia justa causa, restitutionem in integrum, Menochius.
d. l.

d.l.num. 19. Odd. de restitut. qu. 65. art. 12. Brunnemann. proc. civil. cap. 26. n. 9. (2) per rescissionem vel ad implo- rationem partium; vel ex officio. Postquam enim partes submiserunt causam definitioni judiciali, vel illa pro con- clusa accepta est, usque ad sententiam rescissionem con- clusionis petere possunt: Mev. part. 1. Dec. 134. gl. 6. Fürstl. Wollfenbl. Hoffgerichts-Ordn. tit. 63. Vom Rechtsfaher und Beschlus: verb. Es mögen auch unsere Vice-Hoffricht- ter. &c. Verum ut illa indulgeatur, adhibenda est causæ cognitio; an scilicet petatur (1) ob justam & rationabilem causam: dd. ll. v.c. propter noviter reperta instrumenta. Menoch. de Arb. Jud. lib. 1. qu. 35. n. 13. it. lib. 2. Arb. Cas. 241. Myns. cent. 4. Obs. 60. & cent. 6. Obs. 56. Gail. lib. 1. Obs. 107. num. 10. Harprecht. de process. judic. Dec. 15. Concl. 10. n. 5. Brunnem. ad d. Authenz. Iubemus. C. de judiciis, vel etiam testes, Farinac. lib. 3. qu. 75. n. 260. & seqq. Pruck- man. vol. 2. conf. 21. num. 174. seqq. Donell. lib. 25. cap. 17. lit. D. Brunnem. proc. civil. cap. 26. num. 9. lib. 1. (2) Dein- de injungendum est petenti, ut producat, quæ post con- clusionem actis addere vult. Mev. part. 7. Dec. 218. num. 1. (3) Status controversiæ accurate considerandus, & expendendum, utrum illud, propter quod ista peti- tur, ad illam causam aliquid faciat: Si appareat, aut sine eo causam à parte petente satis esse instructam; aut ad il- lam nihil, aut parum facere; & si actis addatur, nihil pro- ficere, tunc statim rejecta petitione pronuntiandum est. Mev. d.l. ad judicis enim officium pertinet, diligenter ca- vere, & providere, ne supervacuis, & inutilibus allega- tionibus protrahantur lites, quas cito finiri, publice inter- est. Mev. d.l. gl. 2. (4) Novi quid ita in medium afferens, se nihil per calumniam agere, & illud antea ignorasse, ju-

D ramento

ramento afferere tenetur. Ord. Cam. *part. 3. tit. 23. §. 50*
aber etwas neues &c. Gail. *d. l. num. 10.* Mynsing. *6. Obs. 16.*
Ruland. *de Commiss. part. 1. lib. 2. cap. 18. num. 9.* Menoch.
Harprecht. & Brunnem. *dd. ll. Mev. p. 7. D. 31. num. 1.*
Fürstl. Wollfenb. Hoffgerichts-Ordnung. *d. l. verb.* Daß
er solches nicht gefährlicher und verzüglicher Weise begehre/
besondern erst nach dem Beschluß erfahren /und vorhin keine
Wissenschafft davon gehabt. &c. hocque jusjurandum
speciale requirit mandatum, quod procurator sub manu
sui principalis simul producere, vel ad minimum ad eus
productionem se offerre, obstrictus est. Roding. *d. lib. 3.*
tit. 36. pag. 867. Verum hujus juramenti necessitas limita-
ratur, ut nempe Judex neglecto illo possit rescindere con-
clusionem, & quæ à parte pro pleniore probatione & de-
ductione afferuntur, statim admittere; primo, quando
suspicio vel conjectura cessat, & evidens est, conclusionis
rescissionem fieri debere, ex necessitate eam peti, æquum-
que esse; & in summa nihil per calumniam agi. Mev.
part. 7. Dec. 31. num. 2. 3. item part. 6. Dec. 284. Menoch.
d. l. lib. 2. cent. 3. cas. 241. num. 7. receditur enim in no-
toriiis à solenni judiciorum ordine, tanquam non neces-
sario, & levato velo proceditur. Mev. *d. l. Dec. 31. gl. 3.*
ne lis sine causa diutius quam necesse est, per illas mo-
ras præstandi juramenti, protrahatur. Mev. *d. l. n. 3.* nec
quis superfluo juramento oneretur. Mev. *d. l. n. 4. part. 6.*
Dec. 284. n. 2. cum iis utendum, ut phatmacis, quibus non
utimur, nisi necessariis: ut scribit Nevizant. *cons. 36. n. 3.*
Deinde in iis, quæ post factam conclusionem adhuc fieri
possunt: Mev. *part. 6. Dec. 284. num. 4.* ut, si in contuma-
ciam acta pro conclusis assumpta sunt, purgationi con-
tumacia locus est, etiam sine juramento. Mev. *d. l. num. 5.*

Perin-

Perinde, ubi ob non introductam iusto tempore appella-
tionem, in puncto desertionis causa pro conclusa assu-
mitur, qui docet impedimentum, & ex eo debitam pro-
rogationem fatalium, rescissionem non minus iuste im-
petrat, quam restitutionem meretur. *Mev. part. 6. Dec.*
284. num. 6. vid. infra. §. 19. Sed quid de scriptis Inter-
venientium post causae conclusionem productis sentiend-
um est? *¶.* Distinguendum & respiciendum esse, qua
intentione interventio fiat; utrum accessorie, & saltem
alterius litigantium gratia pro assistendo ipsi: an princi-
paliter, & proprii interesse causa. Et quamvis priori casu
interueniens causam agere & acceptare in eo debeat sta-
tu, in quo reperitur, *c. fin. ut lit. pendent. in 6. Gail. 1. Obs.*
71. num. 1. Menoch. de A. l. lib. 2. qu. 18. num. 2. nihilque
juris magis habere & usurpare possit, quam pars ipsa: ad-
eoque ut hæc sine legitima rescissione non auditur, ita
nec taliter interueniens audiendus est, qui non potest
quam ipsa pars melioris conditionis esse. *Mev. part. 7. Dec.*
219. num. 2. Attamen secundo illo casu, ubi quis pro jure
suo proprio asserendo interuenit, tum semper audiri de-
bet, non tantum post conclusionem in causa, sed post
sententiam etiam in ipsa executione. *Mev. d. l. num. 3. (5)*
Rescissione ita facta, copia productorum adversæ parti
ad respondendum danda est. *Mev. part. 7. Dec. 218. n. 4.*
Memor. visitat. anno 1678. Fürstl. Wolfenb. Hoffgerichtes
Ordn. d. t. Vom Rechtsfaze und Beschluß. verb. Jedoch
daß solches dem Eigenthail auch darzu verkündet werde/ sei-
ne Einrede dagegen habend einzuwenden. &c. Coeterum
Judici nunquam concluditur, sed semper integrum est
post conclusionem, ob publicam utilitatem, & promo-
vendum processum, ad finem usque ex officio querere,

225

225

Klock. Vol. IV. Cap. 1. 400. n. 31. 32. 33. 34. seqq.

interrogare, vel dubium movere, wann er noch nicht ge-
nung informiret ist: Menoch. d. l. de Arb. Iud. qu. 35. n. 10.
23. & lib. 2. cent. 2. Cas. 51. n. 18. & c. Brunnem, ad Authent.
Iubemus. C. de judic. Mey. part. 3. Dec. 185. gl. 3. part. 3. Dec.
reincindere ex officio conclusionem, Scacc. l. 2. de Iudic. c. 12.
num. 28. & seqq. Cravett. conf. 144. num. 7. & conf. 714.
n. 4. Gail. d. l. Obs. 107. n. 3. Borell. T. 2. decis. tit. 26. num.
65. & seqq. Rutger. Ruland. de Commiss. part. 1. lib. 6. c. 8.
num. 9. Fürstl. Wolffenh. Hoffgerichts-Ordn. tit. Vom
Rechtsatz und Beschluss: verb. Es mögen auch unser
Vice-Hoffrichter und die Beysäßer &c. hunc fere in mo-
dum: In Sachen N. contra N. ist der Beschluss ex of-
ficio rescindiret/und erkennet/was jeder Theil zu Fürstand
seines Rechtens/und Erläuterung der Sache ferner bewei-
sen wolle/das solches auf unterschiedliche Articul und Frage-
stücke gehöret werden/ alsdann ferner ergehen soll/was recht
ist. Gilhauf. Arb. Iudic. cap. 4. Ram. 6. num. 9. Quod etiam
expedit, ne super actis imperfectis, aut ubi unum vel alterum
dubium superfit, sequatur sententia interlocutoria,
quæ poterat esse definitiva, si cognitio super facto plenior
à iudice fuisset adhibita. Brunne. Proc. civile. 26. n. 10.
Præprimis in supremo totius Imperii Iudicio, à quo nulla
datur appellatio, aut de jure novo revisio ad effectum su-
pensivum, vid. tamen Reff. Imp. de anno 1654. §. 118.
nova jura partium post conclusionem facilius admittuntur,
quam rejiciuntur: Supremæ enim audientix, quæ
ultimam manum litibus imponunt, ad hoc semper fa-
ciliores esse debent: juxta Thom. Michael. Relat. apud
Klock. num. 261. sentit Roding. d. lib. 3. tit. 36. pag. 870.
Quod ob identitatem rationis facile etiam applicatur iis
judiciis

judiciis, à quibus aut ob privilegium, aut aliud impedimentum facultas appellandi, vel aliud remedium quoddam suspensivum interponendi non conceditur. Quid vero de juramento necessario vel suppletorio probationis? *12.* Quamvis pars litigans illud sibi deferri in ipsa quidem causæ conclusionem, non vero post eam petere possit: cum juramentum, quod litigatores in judicio præstant, sit quædam species probationis, & quasi proprium testimonium, *l. 5. §. dato. ff. de iurejurando. l. ult. in verb. eum ipse sibi iudex & testis invenitur. C. de fideicommiss.* Iudex tamen ex officio tam ante quam post causæ conclusionem juramentum hoc necessarium parti deferre potest, ex *Gail. d. Obs. 108. num. 5. Fachin. lib. 2. cap. 3. Setser. lib. 4. cap. 15. num. 8. & seqq. probat Brunne-man. proc. civ. cap. 23. num. 30. item. cap. 26. num. 9.* Satis enim est, partem ab initio & in processu implorasse officium iudicis pro administratione justitiæ, inserta libello clausula illa, peto mihi jus & justitiam administrari: adeoque poterit iudex supplere & impertiri officium suum, etsi aliter ab eo non petatur. *Gillhauf. Arb. Iudic. cap. 4. Ram. 6. num. 4. 5. 6.*

§. XIX.

Juris dispositione conclusionis effectus impeditur Juris dispositione,
 (1) in causis criminalibus; utpote in quibus favore defensionis quoad reum nunquam concluditur; sed iste suas defensiones semper proponere potest. *arg. l. unicus. 18. §. cognitivum. 9. ff. de question. Clarus. in §. fin. qu. 61. n. 2. & ult. Gail. d. l. 1. Obs. 107. num. 11. Menoch. d. l. num. 12. Harprecht. de process. Dec. 15. Concl. 10. num. 6. Brunne-man. ad d. Authent. iubemus. C. de Iudiciis:* (2) Spiritualibus: *Brunnem. d. l.* (3) adeoque ubi subest periculum animæ.

Farinac. *lib. 3. qd. 75. num. 274.* (4) Matrimonialibus. Gilhauf. *Arb. Ind. cap. 4. Ram. 6. num. 2. Gail. d. l. num. 12.* Harprecht. Brunne-
mann. *ad. ll.* utpote quæ arduæ sunt, & cri-
minalibus comparantur, atque probationes requirunt
liquidissimas. Gail. *d. l. Gilhauff. d. l. num. 2.* modo in his
casibus pars producens judicem non supplantet, vel litem
differat. Harprecht. *d. l. Bocer. Disp. 22. th. 10.* nec non (5)
in causis pupillorum. Umm. *Disp. 19. num. 13.* (6) ubi tes-
tes antea sine juramento aut interrogatoriis examinati,
& novum examen post conclusionem petatur. Brunne-
man. *proc. civil. cap. 26. num. 9.* (7) idem de recognitione
literarum & sigillorum. Gail. *d. l. num. 14.* (8) & proba-
tionibus privilegiatis sentiendû: sc: de Oculari inspectio-
ne: Brunne-
man. *d. l. num. 9. & cap. 22. num. 2. item ad Au-
thentic. C. de judic. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cent. 6. cas.
526. n. 5. 6. 7. 8. 9.* unde hanc formulam sententiæ concipit
Dn. Richter. *ad Authent. At qui semel. C. de probat. wie
die probatio per ocularem inspectione dermassen in Rechts-
sen privilegiret/ daß Sie auch nachdem in der Sachen ges-
schlossen/begehret werden kan/ So ist Beklagter/seines Eins-
wendens ohnerachtet / sich zu stellen schuldig.* (9) Confes-
sione Adversarii, quæ post conclusionem etiam admittitur:
Marant. *specul. part. 6. tit. de Confessis. n. 23.* Brunne-
man. *d. l. Proc. n. 9. item ad d. Authent. C. de lud. (10)* Denique omnes
Exceptiones quæ post sententiâ opponi possunt: e. c. Com-
petentiæ, SCti Macedoniani, SC. Vellejani, Divisionis,
Compensationis, &c. &c. vid. D. Struv. *Syntagm. jur. civil.
Exerc. XLVI. th. 9. it: D. Strauch, Dissert. Justin. XXIII. th. 15.
Meieri Colleg. Argentorat. th. 88. de re judicat.* Et quæ ju-
diciu retro reddunt nullum; ut est legitimationis per-
sonæ, D. Strauch. *d. l. Gilhaul. arb. judic. cap. 5. Ram. 10.*

num:

*Sam. H. Berell. Tom.
II. Syn. Decis. tit.
26. n. 21.*

num. 27, 28, 29, 30. &c. habent etiam locum post conclusi-
sionem. Brunneman. ad d. Authent. Inbemus. C. de Judi-
ciis. Cœterum procuratores, quando post factam con-
clusionem aliquid proferre necesse habuerint, conclusio-
nem antea factam indicare, nec dissimulare debent. Ord.
Cam. part. 3. tit. 23. §. Undeodie Procuratores &c.

§. XX.

Inter affinia referri potest Inrotulatio actorum: cui Affinia²
partes interesse & assistere debent, ne pars altera vel Ad-
vocatus, qui solus cum iudice est, illi aliquid suggerat, vel
actis aliquam scripturam supponat, quæ hactenus in judi-
cio non fuit exhibita. Carpzov. Proc. jur. tit. 16. art. 1. §. 3.
not. 2. Speculat. lib. 1. part. 4. tit. de Advocat. §. 6. num. 5.
& lib. 2. part. 2. tit. de Disput. & Allegat. ad vocat. §. 5. num. 2.
atque si ipsum Judicem suspectum habent litigantes, re-
cte petunt ab eo transmissuro acta, ut edat exemplum s.
copiam literarum, quas dare vult ad Facultatem pro pe-
tenda sententia: ut si forte in iis quid præter vel contra
acta relatum sit, iis ante transmissionem contradicatur,
vel literæ nude tantum concipiantur pro petenda senten-
tia. Hahn. Observ. ad Vvesenb. n. XII. de appellat. & relat.
Hæc jam sufficiant: DEO vero Optimo, Maximo, pro
concessa gratia & benedictione studiorum meorum nul-
lus unquam sit honoris, laudis & gloriæ

FINIS.

COROLLARIA.

- I. **U**scapio legitimus est dominium acquirendi modus, & neque
Divino, neq; Naturali, Gentium, Civili aut Canonico juri
contrariatur.
- II. **D**ona nuptialia die **V**nuttaffel-Gesderi inter utrumque con-
jugem sunt dividenda. Hahn. n. XI. d. jar. dot.

III. Ma-

- III. *Matris substitutio pupillaris habens clausulam Codicillarem in vim fideicommissi substituit.* Richt. p. 1. D. 44. Carpz. 3. 8. 17.
- IV. *Juramentum per horrescentia datur ob probabiles suspensionis causas illi qui agere vult, non vero reo, nec ubi lis jam tūcepta est.*
- V. *Camera Imperialis sine Caesaris & Imperii Ordinum consensu ab urbe Spira non transferenda.* Ord. Cam. p. 2. t. 34.
- VI. *Auream Bullam solus Imperator abrogare non potest.*
- VII. *Dominus feudo oppignorato ipsi aperio: vel agnati succedentes recte utuntur beneficio excussionis bonorum Allodialium.*
- VIII. *Plobens & Rusticus rem suam alteri in feudum recte dat, & consequitur inde, tanquā dominus feudi, juris dictionē feudalem.*

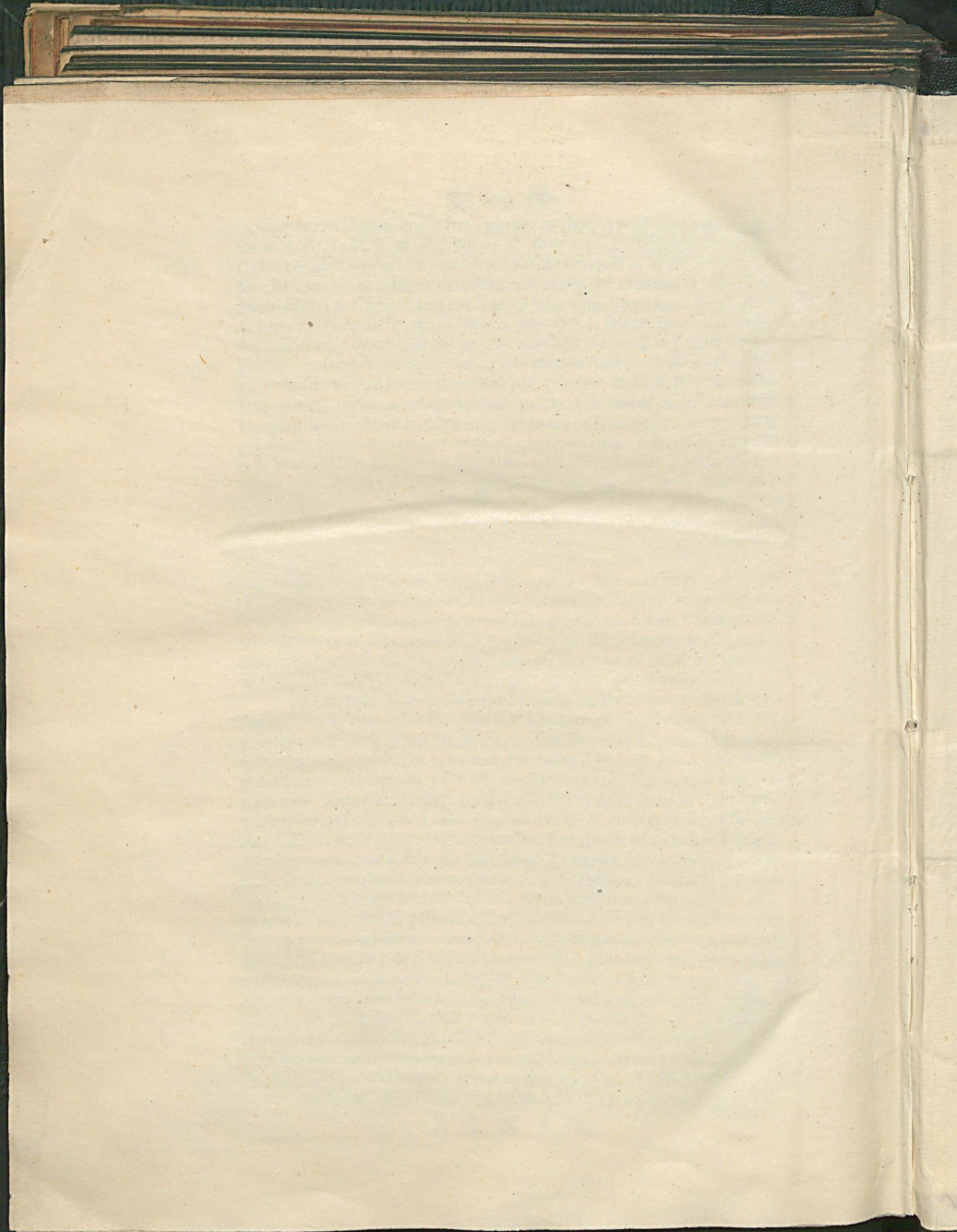
Qui bene cepisti, vigiles nunc rite labores
 Claudis, & ex voto munera grata capis.
Ita Clarissimo Domino Candidato applaudis
 NICOLAUS THILEN, Jur. Prof. & h. t. A. Rector.

Continuos studii postquam tractasse labores,
 Et placuit doctis invigilasse libris:
 Nunc bene concludis: concludunt vota SENATUS:
Hunc novus ex merito rite sequatur Honor.
 Nobiliss. DN. CANDIDATO, de vitâ Academicâ bene
 transactâ, & supiemes in utroque jure Honores capes-
 sendi LICENTIA, lubens ita meritūque gratulatur
 BERNHARD. LUDOVICUS MOLLENBEC,
 J. U. Lic. & P. P.

Armat spina ROSAS; studiis sic junctus amaror,
 Sed studii fructus pellit amaritiem.
 Tu quoque tentasti *σφίλας* in arte laborem,
 Quis non conatus laudet ametque tuos?
 Flora ROSAS CARPET, queis mox tua tempora cinget,
 Atque THEMIS meritis præmia digna dabit.
 Sic benè concludis, spirabit Nomen odores
 Qui superent violas, qui superentque Rosas.

SIMON NICOLAUS ORTHILIS,
 J. U. D. & Civit. Giffæ Synd.

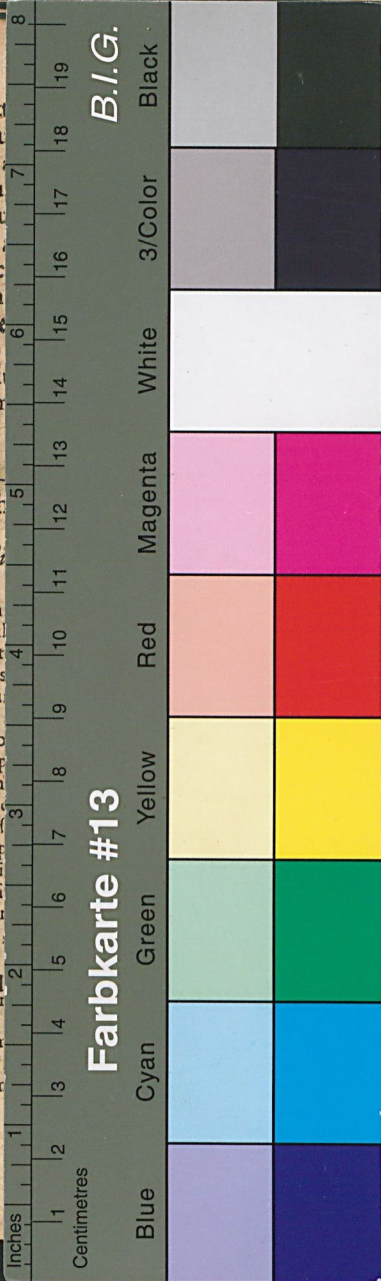
ULB Halle
005 382 53X

3

Konf

ERTATIO INAUGURALIS
^{DE}
NCLUSIONE
CAUSÆ, 1683;3

^{QUAM}
DUCE ET PRÆSIDE DEO,
^{EX}
DECRETO ET AUTORITATE
ICI, NOBILISSIMI ET EXCELLENTISSIMI
TORUM ORDINIS
LUSTRI HAC ACADEMIA
LUDOVICIANA,

^{PRO}
LICENTIA
IN UTROQUE JURE HONORES, PRIVI-
LEGIA AC IMMUNITATES
DOCTORALES
RITE OBTINENDI,
AC SOLENNI MAGNIFIC. ET EXCELLEN-
TISSIMORVM DOMINORVM
ROFESSORUM
EXAMINI
UGUSTO JCTORUM COLLEGIO
D. OCTOB. ANNO M. DC. LXXXIII.
SUBJICIT
TO ROSENBRUCH.
BRUNSVICENSIS,

GISSÆ HASSORUM,
Literis Academicis KARGERIANIS.

740
18

I
E
Æ
RF,

